OKM

Sivistys- ja tiedejaosto 13.11.2019

Miten Veikkauksen tuoton vähenemisen arvioidaan vaikuttavan edunsaajien toimintamahdollisuuksiin OKM:n hallinnonalalla ja miten tuoton vähenemiseen varaudutaan?

Leikkauksia ei kohdenneta liikunnan kansalaisjärjestöille.

Liikuntatoimeen ehdotetaan vuoden 2020 talousarviossa noin 164 miljoonaa euroa. Se on neljä miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Liikuntatoimen rahoitus koostuu rahapelitoiminnan tuotoista (noin 150,7 miljoonaa euroa) sekä budjettivarojen n. 13 miljoonan erikseen kohdennetusta osuudesta. Liikuntatoimi on ainoa valtion rahoittama toimiala, jonka talousarvio on lähes kokonaan riippuvainen rahapelitoiminnan tuotoista (noin 92%). Myönteisenä asiana nähdään budjettivarojen kasvu. Suunta on oikea liikuntapoliittisen selonteon näkökulmasta. Rahapelitoiminnan tuoton lasku on noin neljä miljoonaa euroa vuoden 2020 talousarviossa. Suurin leikkaus kohdistetaan liikuntapaikkarakentamiseen. Leikkaus on 3,573 miljoonaa euroa (32,4 miljoonasta eurosta), joka on noin 11 prosentin vähennys liikuntapaikkarakentamisen avustusmäärästä vuoden 2019 talousarvioon verrattuna.

Veikkauksen tuoton vähenemisen vaikutukset urheilun eettiseen toimintaan:

Urheilun kansainvälisten yleissopimusten – erityisesti kahden dopingin vastaisen sopimuksen - toimeenpanon pitäminen nykytasolla vaikeutuu. Suomella on valmisteilla uuden katsomoturvallisuussopimuksen ratifiointi sekä mahdollisesti lähivuosina myös urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen ratifiointi, joiden toimeenpanoon tulisi myös urheilusektorilla resursoida. Suomen urheilun eettinen keskus (SUEK) vastaa sopimusten operationaalisesta toimeenpanosta urheilusektorilla. Tuoton väheneminen vaikuttaisi mahdollisesti sen määrärahaan ja sitä kautta toimintaan, jossa jouduttaisiin tekemään valintoja ja rajaamaan erityisesti nyt kehittymässä olevaa muuta eettistä toimintaa liittyen esim. häirinnän ehkäisyyn sekä lasten ja nuorten suojeluun urheilussa. Tässä yhteydessä on huomioitava myös, että vuoden 2021 alusta voimaantuleva Maailman antidopingsäännöstön ja siihen liittyvien standardien toimeenpano asettaa lisähaasteensa lähivuosien antidopingtyölle. Mikäli eettistä toimintaa joudutaan supistamaan, aiheutuu siitä väistämättä haittaa paitsi huippu-urheilun uskottavuudelle myös liikunnan ja urheilun harrastamisen terveelle perustalle.

Mitä järjestökentälle esitetty määrärahaleikkaus merkitsee hallitusohjelman ja liikuntapoliittisen selonteon linjausten toteutumisen kannalta?

Täydentävän talousarvion pohjalta opetus- ja kulttuuriministeriö voi jatkaa yhdessä liikuntaa edistävien järjestöjen kanssa avustuskriteerien valmistelua niin, että ne voidaan ottaa käyttöön kaikkien liikuntaa edistävien järjestöjen (126) osalta vuodesta 2021 alkaen. Kriteerien perusteina

olevat tiedot toiminnan laatuun, laajuuteen ja yhteiskuntavastuuseen liittyen sekä toiminnan taloustiedot saadaan kerättyä avustusvalmistelua varten keväällä 2020.

Miten edistetään vähiten liikkuvien liikkumista?

Liikkuva Suomi -ohjelmaa toimeenpannaan poikkihallinnollisten valtakunnallisten liikunnanedistämisohjelmien ja niiden tavoitteita tukevan valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen hankerahoituksen avulla. Ohjelmat kootaan yhä tiiviimmäksi yhteiseksi ja aiempaa vahvemmaksi poikkihallinnolliseksi Liikkuva Suomi -ohjelmakokonaisuudeksi, jota tuetaan veikkausvoittovarojen ja lisäbudjettirahoituksen (6,6 M€) turvin. Näillä toimenpiteillä toteutetaan myös selonteon ja hallitusohjelman kirjausta Liikkuva koulu -toimintamallin levittämisestä eri ikäryhmiin.

Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma ja Liikkuva opiskelu -ohjelma toimeenpannaan osana Liikkuva koulu -ohjelmakokonaisuutta. Liikkuva aikuinen -ohjelma toimeenpannaan uudistuvan Kunnossa kaiken ikää -ohjelman avulla. Ikiliikkuja-ohjelman avulla toimeenpannaan kotona asuvien, toimintakyvyn heikentymisvaarassa olevien ikäihmisten liikkumista ja toimintakyvyn ylläpitämistä. Nämä veikkausvoittovaroista rahoitettavat valtakunnalliset liikunnanedistämisohjelmat johtavat, koordinoivat ja tukevat varhaiskasvatuksen ja opiskeluympäristön liikunnallistamisen sekä työikäisen (erityisesti vähän liikkuvan) ja ikääntyneen väestön valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia toimia tiiviissä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Vuodelle 2020 esitetyt budjettimäärärahalisäykset e.m. kohteisiin (yht. 6,6 M€) jaetaan suoraan paikallisille kehittämishankkeille (pääasiassa kunnille ja oppilaitoksille) maaliskuussa 2020 (varhaiskasvatus, aikuinen, ikäihmiset, opiskelu/korkeakoulut) ja kesäkuussa 2020 (opiskelu/2. aste).

OKM lisää lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen muun muassa Seuratoiminnan kehittämistuen avulla. Tuen avulla edistetään matalan kynnyksen liikuntatoimintaa, luodaan innovatiivisia toimintamalleja ja lisätään toiminnan monipuolisuutta esimerkiksi uusien lajien kautta. Seuratuen kautta voidaan myös vahvistaa toiminnan laatua ja yhteisöllisyyttä sekä tukea vapaaehtoistyötä. Seuratuella voidaan myös ehkäistä liikuntaharrastuksen lopettamista pitämällä nuoret mukana toiminnassa liikkujina ja seuratoimijoina.

Seuratuki on ollut vuosittain noin 4 milj. euroa. Vuodelle 2020 tuleva 1,5 milj. euron lisäys kohdennetaan kaikille lapsille ja nuorille mahdollisten, laadukkaiden liikuntamahdollisuuksien lisäämiseen koulupäivän yhteydessä. Tarkoitus on rakentaa uutta muun muassa Liikkuvan koulun ja Olympiakomitean tähänastisen, erinomaisen työn pohjalta. Päämääränä on saada kaikki lapset ja nuoret, erityisesti liian vähän liikkuvat, mukaan monipuolisen ja säännöllisen liikunnan pariin. Tavoitteena on lisätä liikunta- ja urheiluseurojen ja koulujen yhteistyötä ja parantaa ohjaajien lajiosaamista.

Taloudellisesti heikommassa asemassa olevien perheiden lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia lisätään tänä vuonna erillisellä, 1 milj. euron avustuksella. Avustuksen tarkoituksena on lisätä 7-15 vuotiaiden, vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia liikunta- ja urheiluseuroissa. Hakemuksia saatiin eri

kokoisista kunnista yhteensä 114 kappaletta ja aluehallintovirastot tekevät avustuspäätökset joulukuun alussa.

OKM:n ja STM:n yhteinen terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan neuvottelukunta koordinoi valtakunnallisia Muutosta liikkeellä 2020 –linjauksia. Linjausten toimeenpanon keskeisin päämäärä on saada liian vähän liikkuvia ihmisiä liikunnallisen elämäntavan pariin kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Valtakunnalliset liikunnan edistämisohjelmat ovat keskeisiä linjausten toimeenpanossa. Kokonaisuus yhdistetään jatkossa Liikkuva Suomi –ohjelmaan.

Miten on varmistettu Liikkuva koulu-hankkeen parhaiden käytäntöjen jatkuvuus hankerahoituksen päätyttyä?

Veikkausvoittovaroista rahoitettava koordinatiivinen, valtakunnallinen Liikkuva koulu -ohjelma tukee jatkossakin peruskouluihin kohdistuvaa koulupäivän liikunnallistamistyötä valtakunnallisin, alueellisin ja paikallisin toimin; tukemalla verkostoitumista ja hyvien käytäntöjen levittämistä, koulutuksella ja valtakunnallisilla ja alueellisilla seminaareilla, tiedolla ja tutkimuksella sekä materiaaleilla ja viestinnällä. Lisäksi liikunnan aluejärjestöjen tukitoimet peruskouluihin kohdistuvaan työhön jatkuvat.